

SAK 48/25 BEREKRAFTIG ØKONOMI

1.1 Innleiing og føremål

Dette dokumentet presenterer økonomisk status og prognose for 2025 for Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS. Prognosen er forbundet med en betydeleg usikkerheit, grunna uvisse knyttet til inntekter på prosjektfinansierte tenester. Føremålet er å gi styret et avgjerdsgrunnlag for nødvendige tiltak for å sikre økonomisk berekraft. Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS har eit mål om å etablere eit økonomisk berekraftig driftsnivå, slik at selskapet kan bygge opp og behalde sin økonomiske handleevne over tid.

1.2 Bakgrunn

Arkivet er hjartet i eit velfungerande demokratisk samfunn. Arkivet vaktar historiske dokument og informasjon som sikrar ansvar og openheit. Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal er ein nøkkelaktør i å bevare det lokale og nasjonale kollektive minnet. Arkivet legg grunnlaget for rettferd og mogleggjer informert avgjersle, noko som er avgjerande for å oppretthalde demokratiske verdiar og prinsipp. I arkivet blir lokalforvaltning, byggesaker, skule- og undervisning, barnevern, sosialteneste og primærhelsetenester dokumentert. Dokument som sikrar effektiv saksbehandling og som kan vere viktig for å bevise urett mot enkeltmenneske eller grupper. Arkiva er til for innbyggjarane, og handlar om våre innbyggjarar sin demokratiske rett til å få tilgang til og innsyn i det som angår dei. Derfor er offentlege organ underlagde arkivplikt.

Offentlege organ si arkivplikt

I samsvar med [§6 i Arkivlova](#) skal alle offentlege organ ha arkiv, og desse skal vere ordna og innretta slik at dokument er trygge som informasjonskjelder for samtid og ettertid. Offentlege organ skal avlevere eldre og avslutta arkiv til godkjent arkivdepot. I Møre og Romsdal har alle kommunar og fylkeskommunen løyst dette lovkravet og forskrift om offentlege arkiv gjennom Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS.

I samsvar med selskapets overordna føremål i selskapsavtalen skal Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal vere ein regional arkivinstitusjon knytt til heilskapleg samfunnsdokumentasjon. Selskapet skal først og fremst vere arkivdepot og arkivfagleg kompetanseinstitusjon for eigarane. Selskapet skal forvalte, formidle og styrke arkiva til eigarane, og med dette bidra til måloppnåingar av føresetnader og intensjonar i arkivlova.

Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal leverer i tillegg på førespurnad prosjektfinansierte tenester innan ordning og digitisering av arkiv på oppdrag frå eigarane og eksterne aktørar, tenester innan personvernforordninga til 24 eigarar finansiert gjennom eigen kontingent, og tenester lagde politisk til selskapet: Senter for digitisering av kulturarven, Fylkesfotoarkivet og fylkeskoordinerande teneste i arbeidet med privatarkiv, dei tre sistnemnde finansiert gjennom driftstilskot frå Møre og Romsdal fylkeskommune.

1.3 Økonomisk situasjon

Selskapet har over tid hatt større kostnader enn inntekter ved drifta av tilleggstenestene digitalisering og ordning. De politiske tillagte kulturtenestene har lenge vært underfinansierte. Blant anna dekker ikkje den kommunale privatarkivordninga med dagens finansieringsmodell kostnadene til drifta av teneste. Verken privatarkivordninga eller fylket dekker kostnadene til depotleie for 800 hyllemeter privatarkiv som er deponert.

- Digitisering: Stor uvisse knytt til igangverande prosjekt. Krittisk låg prosjektportefølje. Estimert meirforbruk i 2025: ca. 1,8 mill. Forventa inntekt i 2026: ca. 1,2 mill. Driftskostnader: ca. 5,1 mill. Estimert meirforbruk 2026: ca. 3,9 mill.
- Ordningsprosjekt: God portefølje, men usikkerheit knytt til depotkapasitet etter 2027. Forventa meirforbruk for 2025 på 1 mill. kr. Forventa inntekt i 2026: ca. 5,3 mill. Driftskostnader ca. 5,9 mill. Estimert meirforbruk i 2026: ca. 600 000 kr.
- Personvern: Utfordringar med rekruttering har ført til kostbar innleie av ekstern kompetanse. Ikkje mogleg å oppretthalde drifta og levere tenestene i høve til inngåtte avtaler, det gir uønskt arbeidsbelastning på tilsette og er ikkje økonomisk berekraftig utan betydeleg økt kontingent. Forventa meirforbruk i 2025 på 600 000 kr.
- Kulturtenestar: Tildelinga frå Fylkeskommunen har ikkje økt i takt med auke i tenestene omfanget eller i takt med auka i kostnader til drift av tenestene. Ny søknadsfrist for auke i driftsmidlar er 1. desember 2025 for driftsåret 2027. For 2026 vil ein berre ha prisjustering. Forventa meirforbruk i 2025 på ca. 740 000 kr.
- Problema med å få til en forlenging av dagens husleigeavtale og den økonomiske konsekvensen av ei slik avtale. Det er stor usikkerheit knytt til det fysiske arbeidsmiljø i dagens lokalar, spesielt i arkivmagasin. Arbeidstilsynet har vært på tilsyn og vi avventar rapport.

Vi har gjennom 2025 jobba for å redusere kostnader bla. gjennom redusert kjøp av varer og tenester, reduserte kostnader til reise, kurs og opphald. Og gjennom ekstrarfokus på å auke inntektene frå prosjektfinsiert aktivitet. Det er per dags dato eit rekneskapsmessig mindreforbruk på IKA basis tenester, men eit betydeleg meirforbruk for de prosjektfinsierte tenestene. For kulturtenester er det eit rekneskapsmessig meirforbruk, spesielt på Adm. / kulturtenester, Fylkesfotoarkivet og på Privatarkiv. Personvernombodstenesta har også eit budsjettert meirforbruk grunna ekstra kostnader til innleie av ekstern personvernjurist.

Status	Status	Budsjett	Prognose
IKA Drift	-1 575 586	0	200 000
Adm / Kulturtenester	260 978	248 000	368 768
Fylkesfotoarkivet	226 224	141 800	197 314
SEDAK	-115 795	253 500	66 209
Privatarkiv	99 794	178 803	104 453
Personverntenesta	206 292	920 000	660 000
	-898 093	1 742 105	1 336 609

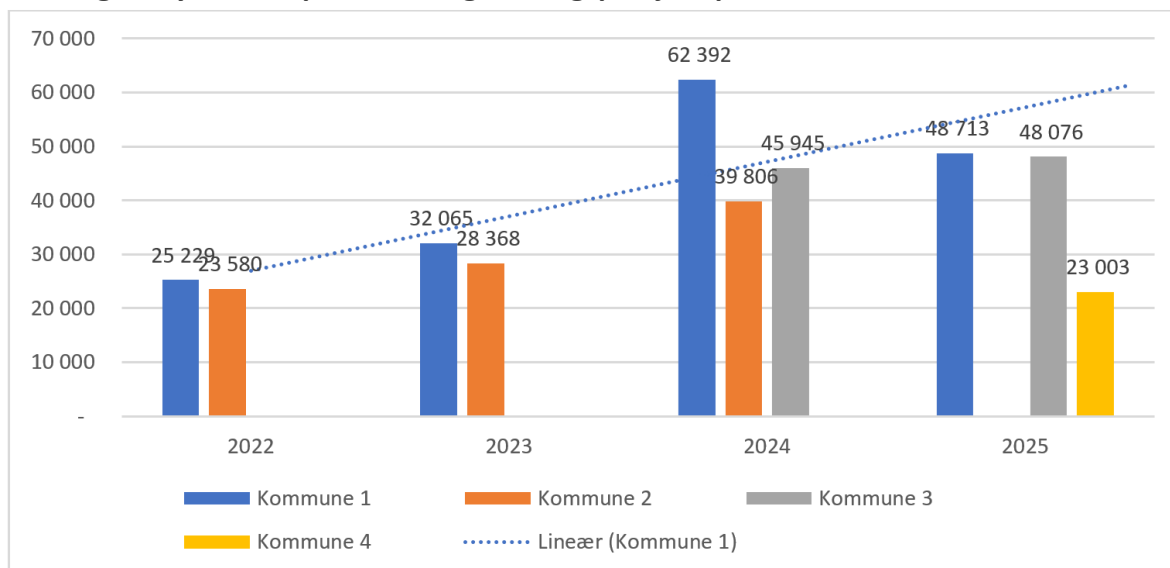
1.3.1 Leiekontrakt eksisterande eller nye lokalar

Selskapet har, jamfør sak 05/25 i representantskapsmøtet 25.04.25, gjennomført forhandlingar med nåverande huseigar om ein mogleg forlenging av dagens husleiekontrakt med 3 år, men vi har ikkje kome i mål med forhandlingane. Foreløpige signaler frå huseigar er at det er lite relevant og at ein slik kortvarig forlenging av avtalen vil medføre betydeleg høgare husleiekostnader. Vi har hatt tilsyn frå Arbeidstilsynet og de har stilt spørsmål til det fysiske arbeidsmiljøet, spesielt i arkivmagasina. Vi anbefaler derfor at selskapet raskast mogleg utlyser ein konkurranse for leige av lokalar tilpassa noverande og framtidige behov. Det vil ifølge Marstrand Advokatane AS være mogleg å få på plass nye lokalar innan utgangen av juni 2027 om vi gjennomfører konkurransen mot slutten av 2025 og kontraherer på byrjinga av nyåret 2026.

1.3.2 Faggruppa for Digitisering

Prosjektporteføljen for digitiseringsprosjekt er svært låg. Selskapet har digitisert byggesakarkiv, landbruksarkiv og oppmåling for om lag 20 kommunar. Ingen nye kommune har ønsket å digitisere arkiv grunna bl.a. pris og leveransehastigheit på formatkonvertering og selskapet står i ein kritisk situasjon knytt til framtidig drift i faggruppa for digitisering. Faggruppa skal, slik det er tidlegare vedtatt av styret og eigarane, være økonomisk sjølvfinansiert / berekraftig.

Utvikling av hyllemeterprisen for digitiseringsprosjekt per 06.10.2025

Gjennom dei siste tre åra har den fakturerte pris per hyllemeter nesten fordobla seg. Noko skyldast tekniske problem frå bla. programvareleverandørar, utfordringar knytt til ordningsgraden av det leverte materialet, men dette aleine kan ikkje forklare prisaukar. Dei økonomiske utfordringane og den høge hyllemeterprisen har vært førelågt de tilsette ved fleire anledningar frå november 2024, april og mai og august 2025. Dei tilsette har kome med innspel blant anna om: Lågare krav til faktureringsgrad, tilbakemelding til kommunane om betre klargjering av materialet før levering, å fakturere for lunsjpause, å fordele lønnskostnader for tillitsvalte på alle tilsette, og auke av timeprisen. Sett bort i frå lågare

krav til faktureringsgrad og høgare timepris, er tiltaka fylgt opp av arbeidsgivar, men har ikkje gitt nødvendig effekt på hyllemeterprisen og den økonomiske situasjon. Faggruppa har stått i arbeidsmiljøutfordringar, og dette kan ha påverka deira evne til å fremme konstruktive bidrag til tiltak for økt inntening og effektivitet. Der er derfor gjort nye forsøk på å innhente moglege tiltak frå dei tilsette i driftsmøte med avdelingsleiar den 02.10.25. Her rapporterte ein av dei tilsette at dei i det siste har greidd å jobbe meir effektivt med materialet, og det ble avtalt tettare oppfølging og arbeid med avdelingsleiarers forslag til kontinuerleg forbetring. Arbeidsgivar vil forsette å følgje opp dei foreslåtte tiltaka og sjå utviklinga an. Foreløpige berekningar viser at tiltaka vil kunne gi noko effekt, men ikkje nok til å kompensere for hovudproblemet, som er manglande etterspørsel og manglande prosjekt.

Dei tillitsvalde har gitt tydelege innspel om at ein må sikre at digitiseringstenesten er kjend for kommunane som framleis har materiale å digitisere. Dei tillitsvalde har etterlyst ei meir proaktiv tilnærming overfor kommunane for å innhente fleire prosjekter. Dei tillitsvalde har bedt om at det føretakast ei ny analyse av markedet for digitisering for å undersøke om der framleis kan vere behov for digitiseringstenester.

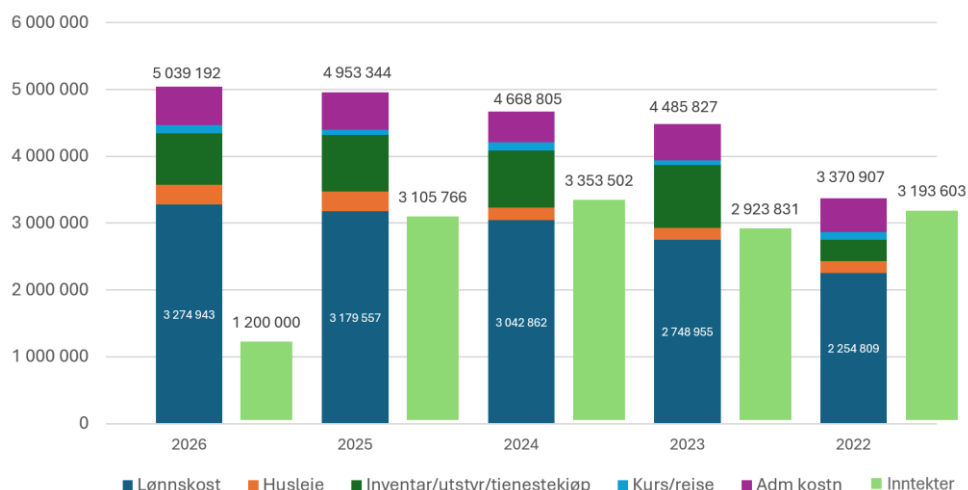
Dei kommunane som ein har vore i kontakt med dei seinare år har gitt tilbakemelding om at de ikkje er villige til å digitisere til ein hyllemeterpris på nærmare 50 000 kr. Til samanlikning har vi fått opplyst at Norsk Helsearkiv digitisere til en gjennomsnittleg hyllemeterpris på 12 000 kr, og at private aktørar digitisere til en hyllemeterpris på ca. 20 000 kr. Der er grunna høg hyllemeterpris stor usikkerheit knytt til to av de pågåande prosjekt. Slik det ser ut per nå består prosjektporteføljen for digitiseringsprosjekt i 2026 berre av eit sikkert prosjekt på ca. 30 hyllemeter og ein verdi på ca. 1,2 mill.

Faggruppa har 5 tilsette og har estimerte driftskostnader i 2026 på ca. kr. 5,1 mill. og forventa inntekt på ca. 1,2 mill. kr.

Estimat er gjort på bakgrunn av verksemdas totale driftskostnader, delt på talet på tilsette i verksemda, og gange med talet på tilsette i faggruppa. Dei tillitsvalde har etterlyst ei konkretisert oversikt over kostnader per faggruppe, men dette er ikkje mogleg slik som rekneskapet til IKAMR er satt opp av regnskapsfører. Dei har og bedt om ei spesifisering av posten inventar / utstyr/ tenestekjøp, og at utgifter til for eksempel BHT er spesifisert. Denne informasjon har de fått tilsendt gjennom en detaljert rekneskapsrapport for generell drift (13000), hvor digitisering er tilhøyrande.

Dei tillitsvalde har i møte 13. oktober gjentatt krav om rekneskapet settes opp slik at det er mogleg å hente ut egen rapport for digitisering, og det er bekrefta at dette vidareformidlast til styret for vurdering.

Inntekter og utgifter for digitalisering frå 2022-2024. Estimert for 2025-2026

Rekneskap for 2022-2024. Prognose 2025 og 2026

År	Lønnskost	Husleige	Kjøp varer og tenester	Kurs/reise	Adm kostnad	Driftskost.	Inntekt	Balanse
2026	3 274 943	298 700	770 000	120 000	575 549	5 039 192	1 200 000	3 839 192
2025	3 179 557	290 000	850 000	75 000	558 787	4 953 344	3 105 766	1 847 578
2024	3 042 862	192 642	849 568	126 536	457 196	4 668 805	3 353 502	1 315 303
2023	2 748 955	182 574	935 569	68 728	550 000	4 485 827	2 923 831	1 561 996
2022	2 254 809	177 574	321 061	117 463	500 000	3 370 907	3 193 603	177 304

Jamfør tidlegare styrevedtak bla. sak 41/16 skal prosjektfinsierte tenester vere fullfinsierte slik at de ikkje belastar selskapet økonomisk. Fortsett drifta på nåverande driftsnivå inneberer det eit forventa rekneskapsmessig meirforbruk for faggruppa på ca. 3,9 mill. i 2026.

IKAMR må for framtida ikkje ta på seg risiko i store prosjekt. Vi må tilby tenester basert på timepris og ikkje fastpris. På den måten sikrar IKAMR seg mot å tape pengar på prosjekt.

1 Frå evalueringsrapport og styrevedtak 2016 og 2017

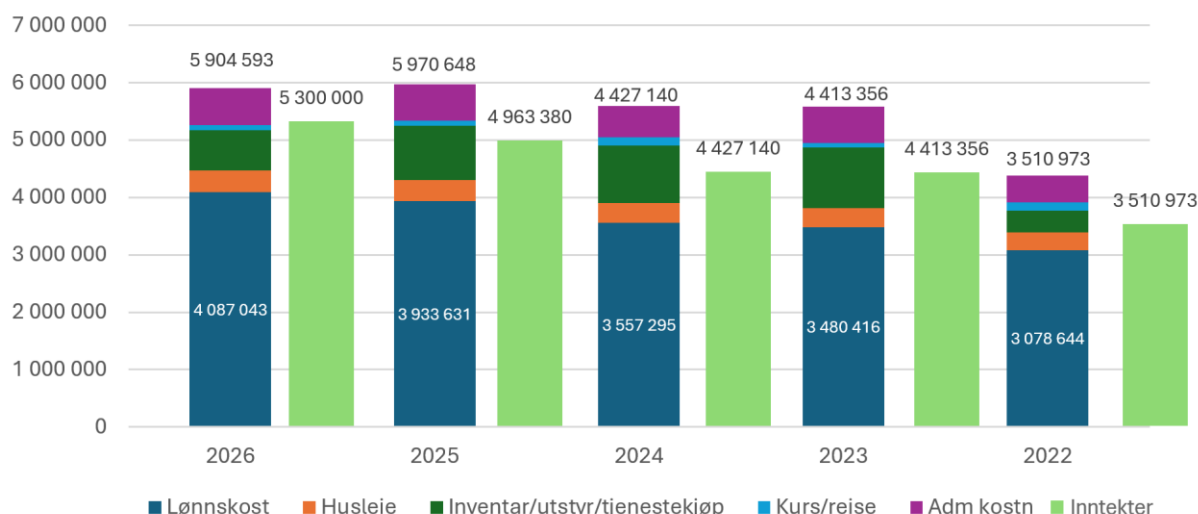
IKAMR tilbyr digitalisering av arkiv til eigarane våre. Kapasiteten må tilpassast etterspørselen til eigarkommunane.

2 Frå Handlingsprogram 2017-2024

1.3.3 Faggruppa for Ordningsprosjekt

Prosjektporteføljen for ordningsprosjekt er fortsett god på tross av at enkelte kommune har førespurt om utsetjing av prosjektstart grunna den økonomiske situasjonen. Inngåtte kontraktar utgjer nærmare 40 mill. i perioden fram til 2033. Tenesta har ikkje vært økonomisk berekraftig de siste årene, men gjennom bl.a. endring i rutine for timeregistrering og arbeidet med forbedring har dette begynt å endre seg. Ein stor utfordring for tenesta er uvissa knytt til plass i depotmagasin og eit mogleg mottaksstopp i 2027. Det gjer at der er uvissa knytt til om det er mogleg å gjennomføre inngåtte kontraktar frå medio 2027 og utover.

Inntekter og utgifter for Ordning frå 2022-2024. Estimert for 2025 og 2026

Rekneskap for 2022-2024. Prognose 2025 og 2026

År	Lønnskost	Husleige	Kjøp varer og tenester	Kurs/reise	Adm. Kostnad	Driftskost.	Inntekt	Balanse
2026	4 087 043	379 235	700 000	88 315	650 000	5 904 593	-5 300 000	604 593
2025	3 933 631	365 000	950 000	85 000	637 017	5 970 648	-4 963 380	1 007 269
2024	3 557 295	345 000	1 000 000	150 000	542 921	5 595 216	4 427 140	1 168 076
2023	3 480 416	334 000	1 060 000	78 350	627 000	5 579 766	4 413 356	1 166 410
2022	3 078 644	315 000	377 247	138 019	470 000	3 955 910	3 510 973	444 937

1.3.4 Faggruppa for personvern

Vi har sidan hausten 2024 forsøkt å rekruttere ny fagleg ansvarleg og ny rådgivar personvern til faggruppa for personvern. Vi har både gjennomført egen rekruttering og ein rekrutteringsprosess med støtte frå eksternt bemanningsbyrå. Dessverre har verken selskapet eller eksternt byrå lykkast med rekrutteringa. I perioden frå november 2024 fram til oktober 2025 har vi leid inn ekstern personvernjurist. Dette er ein naudsynt, men svært kostnadsdrivande løysning som ikkje er økonomisk berekraftig utan ein betydeleg auke i kontingenten frå deltakarene i tenestene. Styret har vurdert det slikt at tenesta enten må leggst ned eller at andre må overta drifta av tenesta. Selskapet har for å kunne oppretthalde tilbodet til eigarane og ivareta tilsette gjort undersøking om ein mogleg verksemdsoverdraging med ein av våre største eigarar. Ein nedlegging eller verksemdsoverdraging vil medføre eit bortfall av kostnader til drifta og eit bortfall av inntekter til faggruppa. Foreslåtte tiltak vil i første omgang kunne medføre økte kostnader til drifta av selskapet som heilheit grunna mindre bidrag til finansiering av felleskostnader. På lengre sikt vil dette gjennom tilpassingar av drifta til tenestebehovet kunne medføre ein reduksjon av kostnader i selskapet.

Status og prognose for 2025

Gruppe	Driftskostnad	Inntekt	Balanse	Budsjett	Prognose
Personverntenesta	3 604 037	-3 883 752	-279 715	920 000	660 000

1.3.5 Avdeling for kulturtenester

Ansvar og arbeidsoppgåvene til tenestene har over tid vekst utan ein auke i tilskotet frå Fylkeskommunen. Tenestene har vært underfinansiert og det har vore naudsynt å finansiere drifta gjennom bruk av oppsparte midlar. Bl.a. dekker ikkje kontingenten for privatarkivordninga eller fylkeskommunens kostnader til hyllemeterleie for privatarkiv (tilsvarande 360 000 kr), eller stor nok del av lønns- og driftskostnader til å gjere tenesta økonomisk berekraftig (kontingent for privatarkivordninga utgjer 217 000 kr i 2025). Fylkeskommunane dekker ikkje nok av lønns-, sosiale- og andre kostnader til å ivareta det fylkeskoordinerande ansvar for privatarkiva tildelt avdelinga for kulturtenester. Vidare har fylkeskommunen endra søknadsprosessen for midlar til drift av kulturtenestar frå årleg til fire-årleg. Det vil difor ikkje vere mogleg å søkja om auke i driftsstøtta for 2026 utanom eventuell justering for KPI eller kommunal deflator. Avdelinga for kulturtenester vil utan tiltak styre mot eit meirforbruk på ca. kr. 737 000 i 2025.

Status og prognose for 2025

Kulturtenester	Driftskostnad	Inntekt	Balanse	Budsjett	Prognose
Adm / Kulturtenester	399 478	-138 500	260 978	248 000	368 768
Fylkesfotoarkivet	1 239 343	-1 013 119	226 224	141 800	197 314
SEDAK	1 786 712	-1 902 507	-115 795	253 500	66 209
Privatarkiv	1 240 011	-1 140 217	99 794	178 803	104 453

1.4 Oppsummering

Vi har i dette dokument gitt ei grundig framstilling av den økonomiske situasjonen for Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS, og peikar på alvorlege utfordringar med økonomisk berekraft, særleg innan prosjektfinansierte tenester og kulturtenester.

1.4.1 Hovudpunkt:

1. Økonomisk status og prognose:

- **Digitisering:** Kritisk låg prosjektportefølje. Stor uvisse knytte til igangverande prosjekt. Forventa meirforbruk i 2025: 1,8 mill. og ca. 3,9 mill. kr i underskot i 2026.
- **Ordningsprosjekt:** God portefølje, men usikkerheit etter 2027. Forventa meirforbruk i 2025: ca. 1,3 mill. kr. Forventa underskot i 2026: 600 000 kr.
- **Personvern:** Kostbar innleige av ekstern kompetanse. Ikkje berekraftig utan auka kontingent.
- **Kulturtenester:** Underfinansiert. Forventa meirforbruk i 2025: ca. 737 000 kr.

2. Leiekontrakt og arbeidsmiljø:

- Usikkerheit rundt vidareføring av eksisterande leiekontrakt.
- Arbeidstilsynet har stilt spørsmål ved det fysiske arbeidsmiljøet, særleg i arkivmagasina.

3. Tiltak og innsats:

- Kostnadsreduksjon gjennom mindre kjøp av varer og tenester.
- Auka fokus på inntekter frå prosjektfinansiert aktivitet.
- Tiltak for effektivisering i faggruppa for digitisering har hatt avgrensa effekt.

4. Langsiktige utfordringar:

- Manglande etterspurnad etter digitiseringsprosjekt.
- Usikkerheit rundt depotkapasitet og mogleg mottaksstopp frå 2027.
- Vanskeleg rekruttering til personverntenesta.

1.4.2 Forslag til vedtak

Styret i Interkommunalt arkiv for Møre og Romsdal IKS vedtar følgjande:

1. Tiltak for økonomisk berekraft:

- Selskapet skal gjennomføre nødvendige tiltak for å redusere underskot i prosjektfinansierte tenester.
- Det skal utarbeidast ein plan for tilpassing av driftsnivået til faktisk etterspurnad og finansiering.

2. Lokalar og arbeidsmiljø:

- Selskapet skal snarast utlyse konkurranse om nye lokale tilpassa framtidige behov, med mål om innflytting innan juni 2027.
- Styret ber om at rapport frå Arbeidstilsynet vert følgt opp med nødvendige tiltak.

3. Kulturtenester:

- Det skal søkjast om auka driftsstøtte frå fylkeskommunen innan fristen 1. desember 2025 for driftsåret 2027.
- Det skal utarbeidast ein strategi for berekraftig finansiering av kulturtenestene, inkludert privatarkivordninga.

4. Depotkapasitet:

- Styret ber administrasjonen om å leggje fram ein plan for handtering av utfordringar knytt til depotkapasitet og mottaksstopp etter 2027.